

Mobieltjes verbieden

Juist niet! Jongeren met autisme vermijden ingewikkelde sociale situaties. Met behulp van moderne media kunnen ze situaties uitproberen tot ze genoeg zelfvertrouwen hebben om wel een praatje te maken of naar dat feestje te gaan.

“Pak allemaal je mobiele telefoon en druk op de app van *Sociaal Op Stap*”, zegt Monique, docente Nederlands van een cluster 4-school (vso) en mentor van een groep derdejaars. “Log jezelf in en zoek een sociale situatie op waar je deze week mee te maken hebt gehad.”

Is dit een stukje science fiction? Een les uit de toekomst? Beleven we hier het jaar 2020? Niets van dat al. Deze school heeft sinds kort kennisgemaakt met de website *Sociaal Op Stap* en werkt hier nu wekelijks mee tijdens verschillende lessen en in diverse situaties. Zowel op de pc's in de klas als op de gratis verkregen Android mobiele telefoons. Binnen korte tijd kunnen veel scholen voor voortgezet onderwijs, zowel regulier als speciaal, hiermee aan de slag. Misschien ook iets voor op uw school?

Mobieltje in de klas

“Het is wel even wennen, zo'n mobieltje tijdens de les”, geeft docente Monique toe. “Maar daar hebben we binnen de hele school meteen duidelijke afspraken over gemaakt. Deze mobiele telefoon mag alleen worden gebruikt als een docent dit zegt. Anders zit de telefoon in de rugzak of in het kluisje

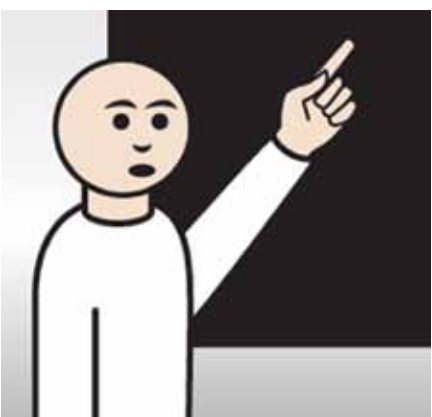
van de leerlingen.” Maar waar wordt die telefoon dan voor gebruikt? Thomas, een leerling van vijftien met de Asperger, een stoornis in het autismespectrum (ASS), legt dit uit. “Veel situaties die voor mensen zonder ASS heel vanzelfsprekend zijn, vind ik erg ingewikkeld. Ik vind het bijvoorbeeld moeilijk om tijdens de pauze naar iemand toe te lopen en een praatje te maken. Of ik vind het lastig om te onthouden wat ik allemaal moet doen als ik naar de bioscoop wil gaan. Op de website *Sociaal Op Stap* staan deze situaties beschreven in sociale verhalen. Ik kan daar zien wat ik stap-voor-stap moet doen. Ook kan ik van de sociale verhalen persoonlijke stappenplannen maken. Deze stappenplannen kan ik vervolgens via de app op mijn mobiele telefoon steeds weer bekijken wanneer ik ze nodig heb. M'n mobieltje heb ik namelijk altijd bij me!”

Sociale situaties inschatten

Waarom is een website met sociale verhalen speciaal geschikt voor jongeren met een ASS? Zorgcoördinator Bart vertelt: “Een van de moeilijkste dingen voor leerlingen met ASS is zich inleven in een ander. Het inschatten van sociale situaties vinden zij erg lastig. Hierdoor slaan deze leerlingen in sociale situaties vaak de plank mis en worden ze verkeerd begrepen. Op school zagen we dat jongeren sociale situaties gingen vermijden. Veel jongeren zitten in de pauze vaak alleen, gaan zelden naar een feestje en bezoeken nauwelijks een discotheek of bioscoop. Terwijl zij daar toch ook de leeftijd voor krijgen. Het zijn voor hen gewoon veel te ingewikkelde sociale situaties.” Op school werd tijdens mentorgesprekken of tijdens lessen sociale vaardigheden wel aandacht besteed aan het uitleggen van dergelijke sociale situaties. “Maar de kracht van de uitleg zit bij jongeren met een ASS in de herhaling. Daarom zijn de website en de app zo'n uitkomst”, geeft Bart aan. “Hier kunnen de jongeren zo vaak op als zij willen of nodig hebben. Echt een uitkomst.”

Sociale verhalen op website

Op de website www.sociaalopstap.nl staan op dit moment tweehonderd sociale verhalen: verhalen die specifiek uitleg geven over een bepaalde sociale situatie. Voorbeelden zijn: begroeten, excuses aanbieden, luisteren naar anderen en uit eten gaan. Afgelopen jaar zijn er voornamelijk verhalen ontwikkeld die te maken hebben met school, vrije tijd en zogenaamde life-events, zoals een bruiloft of een begrafenis. Dit jaar wordt de website aangevuld met verhalen rondom stage en werk. Zowel de website als de mobiele website zijn te bereiken via iedere pc, laptop of mobiele telefoon met internet. De speciale app is tot op heden alleen nog te downloaden op een Android mobiele telefoon. Deze telefoons kregen de drie scholen die afgelopen jaar meewerkten aan het uitproberen van de website. Dit jaar zullen weer vijftien scholen landelijk aan de slag gaan met de website en de mobieltjes.

We kunnen zo iedere week een stappenplan maken voor een lastige situatie

Stappenplannen

“Maar worden de mobieltjes dan ook echt wel gebruikt in sociale situaties? Pakken de leerlingen daadwerkelijk hun telefoon erbij als ze in een moeilijke situatie zitten?” vraagt docent Peter van een nabijgelegen vmbo-school. Docente Monique geeft aan: “Dat is precies de reden waarom wij op school wekelijks aandacht besteden aan de website. Ik vraag tijdens mijn mentoruur naar sociale situaties die de afgelopen week lastig zijn geweest voor een aantal leerlingen en dan bekijken we vervolgens samen de website. Staat er een verhaal op de site over deze situatie? Zo ja, dan maakt iedereen vervolgens een eigen stappenplan tijdens de les rondom deze sociale situatie. Zo nee, dan bedenken we klassikaal of in kleine groepjes een sociaal verhaal en mailen dit naar de redactie van *Sociaal Op Stap*. Hebben we persoonlijke stappenplannen gemaakt, dan vraag ik een week later, in de volgende les, of de leerlingen het stappenplan ook al hebben gebruikt. Ik probeer de leerlingen hierdoor te stimuleren zo veel mogelijk gebruik te maken van hun app.”

Lespakket

Er zijn tijdens de les niet altijd genoeg pc's of laptops aanwezig om allemaal gelijktijdig een individueel stappenplan te maken. Veel scholen lossen dit op door leerlingen eerst ideeën globaal op papier te laten zetten, zodat het invoeren op de computer vervolgens veel sneller gaat. Zelf foto's of zelfs korte filmpjes toevoegen kan ook, maar er is ook een grote databank met speciaal voor de website ontworpen pictogrammen, waarmee leerlingen hun verhaal zo persoonlijk mogelijk kunnen maken. “Wel vind ik het soms moeilijk om zelf een thema te bedenken om tijdens zo'n les te bespreken”, zegt docente Monique. “Deze jongeren geven niet altijd aan wat hun dwars zit en soms lijkt het dus alsof ik bijna niets met hen te bespreken heb tijdens de *'Sociaal Op Stap'-tijd*.”

Om die reden wordt dit jaar een lespakket ontwikkeld, dat te gebruiken is door scholen wanneer ze aan de slag gaan met de website. In het lespakket staan verschillende lessuggesties, maar ook adviezen hoe het gebruik van de website en de mobiele telefoon geïntegreerd kunnen worden in het curriculum van de school. Op die manier wordt het gebruik van de telefoon en daarmee de hulp binnen sociale situaties voor leerlingen met ASS alleen maar groter. Zo kunnen steeds meer jongeren met ASS op een prettige manier sociaal op stap!

Esther van Efferen-Wiersma is orthopedagoog en werkzaam als projectleider van de projecten *Wijzer Onderwijs* en *Sociaal Op Stap* bij de CED-Groep te Rotterdam. Informatie: www.sociaalopstap.nl of stuur een e-mail naar e.vanefferen@cedgroep.nl.